

Trianon felejtése és feledtetése...

*„EPÉVÉ VÁLTOZZÉK A VÍZ, MIT LENYELEK,
HA TÉGED ELFELEJTELEK!
NYELVEMEN ÍZZÓ VASSZEGET ÜSSENEK ÁT,
MIKOR NEM TÉGED EMLEGET!
HÚNYJON KI KÉT SZEMEM VILÁGA,
MIKOR NEM RÁD TEKINT,
NÉPEM, TE SZENT, TE KÁRHOZOTT, TE DRÁGA!...
...MÉRGES KÍGYÓ LEGYEN ELEDELÜNK,
HA TÉGED ELFELEJTÜNK...
ROTHADJON EL LÁBUNK, KEZÜNK,
MIKORON HOZZÁD HÜTLENEK LESZÜNK...”*

/Dsidá Jenő: Psalmus Hungaricus/

KEDVES TESTVÉREIM! MÉLYEN TISZTELT HALLGATÓIM!

Rengeteg gyászévfordulónk egyikére, a legnagyobbra, mert a többségből mind volt talpra állás, és ezért a legfájdalmasabbra emlékeztünk néhány héttel ezelőtt. Kilencvenöt esztendővel ezelőtt az 1921-es XIII. törvénycikk megerősítő okiratai letételéről szóló jegyzőkönyv, kelt július 26-án, kihirdetése elrendeltetett július 27-én, és kihirdettetett az „Országos Törvénytár”-ban, július 31-én. A hatalmi cinizmus azt tetette hozzá, hogy mindez a „*nép akaratából*”, mintha a nép, a nemzet a megcsönkítást, a meggyalázást és ki tudja hány évtizedre vagy évszázadra szóló genocídiumát, holokauszttal felérő tragédiáját üdvrivalgással, hurrázással emelte volna törvényi erőre. Áldottnak tartottam azt az eszméletető alkalmat, hogy a gondviselő Isten megadta nekünk 2001 forró nyarán, amikor püspök-helyettesé választottak egyházamban, püspöki templomunkban emlékezhettünk.

Dr. Lipcsey Ildikó történész, az Erdélyi Szövetség egykori harcos elnökösszonya, Erdély szerelmese keresett meg ebben az ügyben, mert a többi egyház mind visszautasította.

Nos, szerény személyem vállalta az említett emlékezést, c. bár köztünk is akadt ellenzője, de azok leléptek azon a vasárnapon, nem vállaltak szolgálót, sőt az eseményről szóló írást, amit felolvastam, nem engedték megjelenni az *Unitárius Élet* folyóiratunkban, annak a történelmi és egyedül magyar földön, Erdélyben született egyház, s Krisztus alázatós szolgálaként, amelyet Trianon átka kétszeresen is sújtott, szétszakítva nemzetünk mellett

egyházunkat is. Hangsúlyozni szeretném, hogy nem vagyok történész, csak népem, nemzetem történelmét tudni, átélni, megérteni, kutatni akaró, vágyó lelkész, aki ki akarja tágítani azt a látóhatárt, amelyet megmutatott a szülőföldem, s megmutattak szüleim, mesélő öregjeink, papjaink, néhány bátor tanítóm, tanárom hosszú évtizedekkel ezelőtt. Így gondolataimat sem a történelmi tragédia adatolásai köré kívánom csoportosítani, felvonultatni, – ez legyen az igazi, becsületes történészek dolga és lelkiismeretes munkája, mert hosszú-hosszú évtizedeken át szinte csak hamisítók és udvari talpnyalók írásai butítottak! –, hanem a nemzet lélekállapotából, hangulatából szeretnék kiragadni néhány jellemző mozaikot, hogy azokból próbáljunk összerakni egy járható ösvényt, utat, hogy az utánunk következők legalább egy szebb jövő felé bátrabban léphessenek. Gondolataim megfogalmazásához segítségül hívom az Istentől ihletett kedvelt költőink-íróink szentírási erejű megérzéseit, vallomásait. Trianont sokan nevezték és nyugodtan nevezhetjük a XX. század Mohácsának. Talán senki olyan szépen, szívbemarkolóan nem fogalmazta meg ezt, mint **Reményik Sándor**, egy Mohácsra visszautaló versében:

*„Éjszaka jön, százötven éves éj,
S ki éjben születik majd, mit csináljon?
Dolgozzék, imádkozzék, tűrjön, várjon,
S a sírba is reménysugárral szálljon,
Ha könnyel sózott kenyerét megette.
Mert változnak a csillagok felette!”*

Vagy a másik, méltatlanul elfelejtett, elfeledtetett költő, a székelyudvarhelyi **Tompa László** így biztat őszi szántás idején a székely hegyek alatt:

*„Várjuk talán, hogy más segítsen?
Tudd meg, lovam, nincs segedelmünk
Magunkon kívül, csak az Isten!...
Ránk csak az Ő szent napja süssön!...
Mi többet úgy se várhatunk itt:
Amit nekünk a jó nap érlel,
Amit a rögből ki-kiküzdünk
Feszülő karunk erejével!”*

Ha a Trianon szót etimologizáljuk, rájövünk, hogy három „nem”-et jelenthet. Talán ebből született a „nem, nem, soha”, mintha a történelem nyelvtannal is igyekezett volna felnyitni szemeinket, megerősítve magyar virtussal a harmadik „nem”-et „soha” szóra cserélve. Ez önbiztató és buzdító mondás fényében nézzük meg, hogy alakult a nemzet lelkiállapota az eltelt különböző időszakokban? Azt le kell szögeznünk, hogy az elszakított területek magyarjainak mindig jobban fáj a tragédia, mint az anyaországban maradtok egy tekintélyes részének. Ezt sok példával lehet igazolni, alátámasztani, amire nincs most idő és lehetőség, egész irodalma van ezeknek. Csak egyetlen példa: Ma is kik foglalkoznak ezzel, kik emlékeznek e fájdalmas dolgokra?

Nem az anyaország lakóinak többsége, hanem természetesen az elszakítottak javarésze, akiknek konkrét közülük volt, van, és hisszük, hogy lesz Erdélyhez, Kárpátaljához, Délvidékhez, Felvidékhez.

Itthon, bár vannak jó jelek, de még mindig a nagy többség szemében nemcsak Trianon a tabu, hanem mi is szálka vagyunk, hogy emlegetjük, s emlékezünk, mert zavarjuk elnemzetlenítő érdekszféráikat, vagy sértjük az országot, a hazát és nemzetet tovább szaggató, fosztogató szándékaikat. A nagy-nagy, szívet-lelket melengető változásokról a későbbiekben esik szó. Kevesünknek fáj még mindig egységes nemzetünk jövődjéje. Pedig ezért kiáltani kell! Milyen megrázó és felrázó volt **Kós Károly** kiáltó szava. El tudott indítani annyi akarást, tenni vágyást, mert az életnek tovább kellett menni, ahogy lehetett. Alátámasztandó azt a gondolatot, hogy az elvesztett területek lakóinak volt fájóbb a sebe, és most is az, és az is lesz. Hadd idézzem egy másik nemzetedék fiának sorait:

*„Hogy mit jelent a Trianon szó, azt csak a magyar érezheti, de igazán átélni és igazán megszenvedni csak a kisebbségi magyar. Ő éppen ezért nem is tudja ezt az átoksúlyt ledobni magáról”.
(Szász István Tas írásából).*

A Trianon óta eltelt 95 évet, úgy nagyjából, három nagy korszakra lehetne osztani a nemzet lelkiállapotát, helyzetét, a hatalmon lévők hozzáállását, a „**nem, nem, soha**” megtartását, erősítését, gyengítését vagy felejtését, illetve feledtetését tekintve. 2010 óta minden más, csak sok vonatkozásban későn jött!

Az első korszak a két világháború közötti időt öleli fel. A csonka haza vezetői **Horthy Miklós** kormányzó vezetésével sokat tettek az „**Igazságot Magyarországnak!**” jelszó jegyében.

Az elszakított részekben annyiféle és annyfajta elnyomás alatt és között próbáltak valóban nem felejtve élni és várni a csillagok állásának változását, de nem tétlenül, ölbe font kezekkel. Mindennapi imádsággá lett **Papp Elemér** né versének néhány sora: *„Hiszek egy Istenben, Hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban, Hiszek Magyarország feltámadásában!”* De közben alkottak, dolgoztak, írtak, építettek, szültek és temettek, mert ezt kérte a mindennapi élet. Tartása volt a nemzet egy részének itthon, de a kívül rekedteknek mindenképpen. Azt lehetne mondani bibliásan, hogy az vesse rá az első követ a bentiekre és kintiekre egyaránt, akik a nagy, árgus szemekkel odafigyelő világ és belső ellenzék, ellenség szándékaival, gátépítéssel, ármánykodásaival, árulásával szemben többet és jobbat tudtak volna tenni.

A „**nem, nem, soha**” megfogalmazás nem irányult senki ellen, csak annyit igyekezett kifejezni, amit Reményik úgy fogalmazott meg versében: **„vissza-venni a mienk!”**

Bár háborús idő hozta, ismét hatalmi döntés jegyezte – ami rossz előjel volt! – mégis valóra vált valami: Jó szüleim, nagyszüleim, mesélő öregjeink,

falubeliek, ismerősök, majd később papjaim, tanáraink mesélték, hogy abban a négyéves magyar világban volt legboldogabb az élet a visszatért Észak-Erdélyben, még akkor is, ha háborúba kellett menni, mert az otthon-maradotokra vigyázott a megnagyobbodott Haza. A sokgyermekeseknek házakat építettek, gazdasági felszerelést juttattak, anyagilag segítettek, és igyekeztek a tudatos, célzatos román elszegényítési, elrománosítási politika áldatlan nyomait enyhíteni, ha nem is sikerült eltüntetni, mert túl rövid volt az a négy év. Erdélyben Székelyföldön át több vasutat építettek négy év alatt, mint a román impérium 22 éve alatt.

A második korszak, a II. vh. után:¹ Joggal emlegették és emlegetik most is összeomlásnak a sokak által még mindig felszabadulásnak tartott, hirdített kommunista, internacionalista hódító háborút. Majd a „nem, nem, soha” teljesen elnémult, csak szívekben, családi otthonok falain belül éldegélt, erejét veszítette. Valóban minden összeomlott! Az óriási vérveszteség után, az igazi honvédők hiánya feldobta a csörtető senkiket, akiknek nem kellett már haza, nemzet, magyarság, lásd most a globalizációt! A második Trianonnál, a párizsi békeszerződésnél, nemigen képviselte sem a kisebb, sem a nagyobb Haza érdekeit senki sem. A kiküldött lélekidegen, **Boldizsár Ivánék** helyett az ausztrál és kanadai vagy valaki más szólalt fel Magyarország védelmében. A románok, a csehek és szlovákok (főként az utóbbiak) és a szerbek egyaránt kiabáltak, és hazudtak Trianonban és Párizsban is. A hazugság újra győzött most már egy sokkal vérengzőbb hatalom, a kommunista imperializmus „védőszárnyai”, illetve csizmái, lánctalpai, fegyverei alatt és között, valamint a nyugati pénzvilág közömbössége miatt.

A kilencvenöt év legsötétebb időszaka, az ötvenéves diktatúra évei jöttek. A Haza már csak a magasban létezett. A szellemi és lelki megnyomóritásban oly kevesek tudtak csak kataroszoknak, tisztáknak, kitartóknak megmaradni. Ezt az időszakot a nagy altatás és áltatás időszakának tudnám nevezni. Elfelejtődtek **Reményik Sándor** gyönyörű sorai a testvériségről:

*„Testvériség:
Nincs szebb szó a világon.
S én hinni, hinni vágyom,
Én minden széllel szemben hinni vágyom,
Ez az egy álom nem csalóka álom.
Rendtárs, polgártárs, elvtárs, honfitárs,
Eltűnnek egyszer mind e szólamok
és elvesznek a mélyben, parttalan semmiségben,
s egy szó zeng majd csak a világ fölött, örök üdvözlégyképpen:
Testvér, Testvérem!”*

¹ Betűzés a szerkesztő által: A második korszak a II. világháború után:

Ehelyett jött a szólam, hol szépen, hol rútul: nincs testvéred, rokonod a határon kívül, csak egy szocialista, internacionalista nép. Nem lehetett kapcsolatokat tartani a szétszakított családtagokkal, levelezni, üzeni is csak nagyon megfontoltan és ügyeskedve, mert gyanúsak voltak a konzolidálódott kommunista rendben, ha kiderültek kapcsolatok, egymás látogatásáról évekig szó sem lehetett. *Nehéz volt elfogadni azt a tényt, hogy az a testvéred, aki megcsonkított, levágta kezedet, lábadat, eltépte a szeretetláncot, lassan kivéreztetett nemzeti öntudatodban, rokonokat, családtagokat idegenekké tett, aki apád, anyád, őseid, hőseid arcán, porladó szívében tapod, földedbe, házádba, fáidba kakukkmódjára befészkelte magát ellopva otthonodat.*

A trianoni megalázásnál, szétszakításnál is szinte súlyosabb volt: felejtse el és feledtesse el magvaiddal is, gyermekeiddel, unokáiddal is Árpád honát, csak vidámkodj a gulyásbarakkban, történelmi, nemzeti öntudat nélkül nevelkedjenek pulyáid, nem baj, ha nem tudnak Segesvárról, Fehéregyházáról, Pozsonyt is inkább mondják Bratislavának, Székelyudvarhely, Újvidék és Mátyás Kincsés Kolozsára helyett ott van Moszkva, Leningrád, Rosztov. Nincs Nagyvárad és Nyitra, de van egy 35 m²-es lakásod, ingyen üdülőjegyed. Zúgd és táncold a Katyusát, a Marina Marinát, felejtve Edesanyám sok szép szavát, az „Elindultam szép hazámból-t”-t, gyönyörű hitvalló zsoltárainkat. Kőműves Kelemen Déva vára helyett építsd a Sztálin- és Leninvárosokat, templomok helyett Vörös Csepelt és Ózdot, és ne fájjon, hogy a szomszédodban vérzik a testvéred szíve, és sóvárog az anyaország után az elszakított gyermek, még akkor is, ha úgy érzi, hogy már jó ideje mostoha lett az anya.

Felejtse el a Hargitát és a Latorca-partot, és mindent, ami keresztény és magyar nemzeti s ezeréves örökség. A helytartó kisebb bocsoktól és ügyeskedő perc- és pénzemberkéktől megvéd az internacionalizmus orosz medvéje és a pénzimperializmus cinikus közömbössége.

Amíg az elszakítottak sóvárogva néztek Budapest felé, ünneplőben várták, hogy Puskásék újabb dicsőséget szerezzenek, amíg Bartók dalaiban, Reményik, **Tompa László**, **Nyíró József** **Wass Albert**, **Tormay Cécile** írásaiban leltek erősítést veszélyeztetve a karhatalmaktól, bátor szülők, még bátrabb papok, néhány pedagógus, szabadságát kockára téve tartotta a lelket, addig, itt, a Csonka országban felnőtt két-három nemzedék, akiknek a szülő zöme nem emlegette Trianont, nem emlegetett szinte semmit, ami ezer éves magyar örökség. Tette ezt a hamis „kettős nevelés” álcája mögé húzódva, nyugodt lelkiismerettel vegetálva fél évszázadon át, mintha, kitudódva az igazságra nevelés, az egész nemzetet be lehetett volna börtönözni. A tanító, nevelő nem emlegette, mert, úgymond, féltette kenyérét, a lelkészeknek is óvatosan kellett lenniük, s virágnyelven beszélhettek e kérdéstről. Ezeknek a nemzedékeknek jó része nem ismerhette meg történelmünk, irodalmunk igazi értékeit, így nem ismerhette meg a megmaradás gyönyörű harcát, küzdelmét sem. Az 1956-os Magyar Forradalom és Szabadságharc sok gerincet kiegyenesített, a nemzet egy részét naggyá tette, de utána jöttek

a még nagyobb árulások, gerincferdülések. A „nem, nem, soha” sokáig sehol sem volt. Az internacionalizmus bosszúja lesújtott az elszakított részek magyarjaira is, akik készek voltak eljönni, vállalni a forradalmi harcot, életüket is áldozni.

A rengeteg talánnyal és kérdéssel tele harmadik korszak a rendszerváltás óta datálódik. Ennek 2010-től tartó korszaka élesen különbözik az előző húsz év zavaros-vegyes részétől.

Tőlünk, miután „átromlottunk” szülőföldünkről 1989 adventjén, megkérdezték idősebb hölgyek és urak szenteste, a templomi éneklés és szavalás után, hogy honnan tudnak olyan szépen magyarul a gyerekeink. A nagy altatás és áztatás ezt tette az anyaországi testvéreink egy részével, a későbbi években, évtizedekben megtapasztaltuk, hogy jókora részével, mert általános jelenség volt. Bár a határok megnyitása, átjárhatósága szíveket és szemeket nyitott meg és fel, de nem lehetett néhány év alatt helyrehozni azt, amit évtizedek durván tönkretettek. De nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy nem mindenki volt hajlandó szemét kinyitni, feladni az addigi közömbös életvitelét azért, hogy újra magyarrá lehessen.

Közel a századik évfordulóhoz a szörnyű nemzeti tragédia után ismét **Végyári-Reményiket** idézem:

*„Nem a mi dolgunk igazságot tenni
A mi dolgunk csak igazabbá lenni!”*

Nagyon kellene a „nem, nem, soha” szavakat belekiabálni a süket fülekbe és kérges szívekbe befújni, de Európa és a nagyvilág is befogja fülét, még vastagabban kérgesíti szívét. Ébredünk, ébresztgetünk, de szinte késő, pedig történnek még nagyszerű események. Az újabban felnövő generáció sok őszikhöz hasonlóan nem akar tudni Trianonról. Elég nekik sokszor, hogy futhatnak a szüleik pénzén „Olaszba”, „Spanyolba”, vagy a nagy vízzen túlra. Mit nekik a zordon Kárpátok által ölelt ősi táj! Ordas eszmék zúdulnak rájuk, alaptalan sirámok, hogy nem lehet segíteni az erdélyi vagy más elszakadt részeken az anyanyelvi oktatást, nem lehet templomokat építeni a szétbombázott délen, mert akkor nem jut pénz a hazaiaknak élelemre, ruhára, a Trianont elfelejtő és elfeledtető nyugdíjasoknak nagyobb nyugdíjára, esetleg katonának sem való, alkalmas ifjúságnak erősebb drogokra, élvezeti cikkekre, multságokra. Vannak olyan pártok, áramlatok, amik még az országgyűlésben is tagjaik vagy megbízottaik révén dühösen ágálnak a „nem, nem, soha” ellen. Ezekhez a pártokhoz, áramlatokhoz tartozó embereknek egyenesen génbeli törekvése az elnemzetlenítés, történelmünk elhallgatása, hamisítása, tények elferdítése, olyan nemzedék felnevelése, amelyek nem tudják, hogy honnan jöttek, hová tartanak, miért vannak itt és mi lenne a teendőjük. Ebben a milióban sincs, nem lehet semmi hangja a „nem, nem, soha” biztatásának, eszméltetésének. **Dsida Jenő** sorai illenek ide:

*„Fáj a földnek és fáj a napnak,
s a mindenségnek fáj dalom,
de aki nem volt még magyar,
nem tudja mi a fájdalom!”*

A rendszerváltás első kormánya sok mindent elbaltázott össznemzeti ügyben, és bár az első Orbán-kormányoknak voltak nemes szándékai a nemzetegyesítés vonatkozásában, nehezen mentek azok megvalósításai a nagy szervezett ellenállások miatt.

Ez utóbbi kulminált 2004 fekete adventjén. Óriási sötét erők fondorlatos, aljas, kirekesztő ármánykodása eredményeként, bár győztek az igen szavazatok, de nem volt eredményes a népszavazás a nemzetegyesítés tárgyában, maradt Trianon átka, az elszakítottság réme.

Ezt a lelkiállapotot kellett orvosolni hatalmas, áldozatos munkával szintén *Dsida Jenő* szavaival:

*„elfelejtett ősi szóra kell megtanítani fiainkat,
s magunk képére kalapálni vánnyadt gyermekeinket...
a magyar Isten parancsát teljesíteni kell,
s én nem tagadhatom meg Őt,
mikor beteg és reszkető
és nincs többé hatalma,
mikor palástja cafatos és fekhelye szalma.
Nincs más testvérem, csak magyar.
Ha virrasztok, miatta állok poszton,
csak tőle kérek kenyeret
s csak ő, kivel a kenyeret megosztom.”*

Így építve az utat „lélektől lélekig”, határon innen és túl, talán megélhetjük, megérhetjük újra azt a testvériséget, amelynek nem tud gátat szabni semmilyen trianoni szándék. Reményik így hívogat egyik versében:

*„Magyarok mindenütt a végeken,
csillagokra gyakran nézzetek,
úgy nézzetek a csillagokra,
mint hajdan a rab prédikátorok,
kemény gátyapadokon, láncok között,
mert, íme nincs már, ami minket egymással összeköt,
csak a csillagok, fényök, mint Etelközben, úgy ragyog...
Egy csillagra néz(2)ünk mi mind merőn,
keleten, délen, völgyben, bérctetőn,
és érezze, aki rokonához vágyik,
ezer mérföldről azt nézi a másik...”*

A költői látomás a csillagok változásáról nem is olyan távoli, emberi életben hosszúnak tűnhet, de isteni időben csak porszem. Ki hitte volna, hogy

az évezred végére a minket szétmancngoló Nagy-Csehszlovákia, Nagy-Szerbia szétrohad, szétmállik, szétmegy, darabjaira hull, és a sokszoros árulásáért már a háborúkor megkurtított Nagy-Romániát is a nyomorúságos balkániság tartja össze, illetve a minket megcsonkító, szabadságot, egyenlőséget, testvériséget hazudó nagy francia testvér tartja egyben és ott életben, hasító ékként az örökké rettegett pánszláv veszély ellen.

A 2004-es csatlakozás ehhez az európai unió „förmedvényhez” felerősített olyan hangokat is, miszerint az unió megoldja a nemzeti egységet és minden más anomáliát meggyógyít. Ezt csak azokkal lehetett bevetetni (és ez a többség ma is), akik nem ismerik a történelmi valóságot. Több helyen hangoztatam én is, hogy ez rémálom, hiszen Mátyás kincses Kolozsvárának főterén, az igazságoshoz lassan nincs, aki magyarul szóljon, Kassán, a dómban, a vezérlő fejedelem sírjánál már alig van, aki magyarul imádkozzon, Segesváron évente összetörték az Ispán kútnál Petőfi arcmását, és millió dolgot lehetne még sorolni. Sok minden után egyházunk második vezetőjeként még a fekete advent előtti időkből (a 2004-es népszavazás előtt) elkezdtem prédikálni több helyen, a budapesti püspöki templom szószékén is (amiért kaptam elég fejmosást vezető világiaktól és egyháziaktól), hogy nekünk, unitáriusoknak Erdély felé kell tekintenünk és nem a pénzes nyugat felé. A székelyudavarszejkéi találkozókon is e gondolat mellett tettem hitet. A rengeteg ellenfél mellett társultak mellém erdélyi gyökerű, de anyaországbeli testvérek is, nemcsak unitáriusok.

2005-ben egy csodálatos kopjafát állítottunk templomunk mellé „*NEM! NEM! SOHA!*” felirattal. A meghirdetett ünnepség előtt felhívott prof. **Raffay Ernő** történész és elmondta, hogy milyen megjegyzések forognak a világhálón e kezdeményezés kapcsán. Aztán elküldte faxon, mert még nem volt itthon számítógépem. Elképzeltetetlen durva, becsmérlő szavakkal fogalmazták meg többen is az ellenszenvüket a mi szándékunkkal szemben, engem egyenesen elmeorvosintézetbe meg börtönbe kívántak.

Aztán nem kis erőfeszítés során sikerült a nemzetegyesítést egy kissé megelőznünk azzal, hogy 2009 végén egyházunk elindította az unitárius egyház egyesítését. 2012 június végén, hosszas tárgyalások, egyeztetések, az ellenzők miatt tönkrement barátságok, általuk történt kiátkozások és egyebek eredményeként megszületett az egységes *Magyar Unitárius Egyház* Kolozsvár székhellyel, egyetlen püspökséggel.

Közben a nemzeti oldal vezette kormány vezetésével soha nem képzelt álmok, tervek váltak valóra. Már nem volt hangja – elnyomta a többség – az olyan szándéknak, mint egy esperesé, aki nem engedte meg az erdélyieknek a szószékcsérés prédikálást a Hajdúságban, vagy annak a Balaton melléki pap cinizmusának, miszerint ne jöjjön ide a három millió éhes erdélyi magyar.

Sajnos egyházaink, főként vezetői sem állnak mindig a helyzet magaslatán. Felkavaró volt 2010-ben, június 4-én, amikor a **Bethlen Farkas**, verőcei polgármester megálmodta Kárpát-Haza templomot fel kellett volna avatni-szentelni, az úgynevezett nagy egyházak vezetői „összefogtak”, hogy a templom nem felel meg igazi templomnak, mert ősmagyarságunk *Emese szimbóluma*

is meg van örökítve benne. Nem is jöttek el közttestületileg az avatásra sok-sok magyar keresztyén-keresztyén megbotránkozására. Ezt tetőzték azzal, hogy a június 4-i, délután ½ 5 órai harangoztatást sem engedélyezték, szintén „összefogva”, ilyen-olyan handabandázással magyarázkodva, miszerint a harangszó mikor része, s mikor nem a liturgiának. Unitárius harangjaink szóltak itthon is és Erdélyben is. Szerény személyem pedig részt vett e csodálatos templomocska felavatási ceremóniáján.

Felvetődik a kérdés, ha a lelkek képzett vezetőinek egy része így viszonyul történelmünk sorsfordító eseményeihez, mit várhatunk az egyszerű, sokszor félrevezetett híveinktől. Nem csoda, ha még a Csonka Magyarországon élő erdélyi testvéreink között is akadtak sokan, és szinte hengegtek vele, dicsekedtek, hogy ők sem szavazták meg annak idején a kettős állampolgárságot, mert nekik itt már jól megy dolguk, a kívül rekedtek pedig találják meg a boldogulásuk útját. Mennyivel más volt annak a debreceni zsidó rabbinak a megfogalmazása, aki a Bibliát idézte, hogy ha valaki kopogtat az ajtódon, azt be kell engedni, mert *„Minden időben szeret, aki igaz barát és testvérül születik a nyomorúság idejére!”* (Péld. 17:17.).

Egyik írásomban olyasmit fogalmaztam meg, hogy nem hivatalos adatok szerint az anyaországban 5,5 millió katolikus, 2,5 millió református, több mint félmillió evangélikus és sok tízezer kisebb felekezethez tartozó keresztyén-keresztyén él. Bár az ország már rég nem Mária országa a maga hitelenségével, egyháziatlanságával! Akkor felszakad a fájdalmas kérdés, hogy hol vannak ezek az emberek, amikor sorsdöntő kérdésekben, nemzeti összefogásról kell szavazni, összefogni. **Furcsa, hogy egyik nap a templomban vetik a keresztet, élnek úrvacsorával, másnap mennek és a keresztet a kirekesztéshez, a vörös csillagra és liberálisokhoz teszik. Akkor melyik az igazi lényük, amivel Isten előtt el kell majd számolni?**

A 2001 július végén írt indítványom is valóra vált, hogy valamilyen módon a trianoni diktátum valamelyik évfordulóját (június 4. vagy július 27.) nyilváníttassuk gyásznappá, mint emléknapot, a holocaust vagy a kommunizmus áldozatainak emléknapjához hasonlóan. **Ez is megszületett: június 4. a Nemzeti Összetartozás Napja.** Füzeggyarmat főterén is, az iskola előtt éppen a tavaly sikerült egy gyönyörű emlékművet emelni ezen a napon. Már több éve állandó meghívottjai vagyunk a Zebegényi Nemzeti Zarándoklatnak június első szombatján, ahol szolgálatot végzünk testvéregyházak képviselőivel. Felemelő ünnep, de nem elég! Mind több és több ilyen alkalom kellene. Úgy kellene tennünk ezzel a **NEM!, NEM!, SOHA!** -jelszóval, mint a zsidók a „sómá jiszraél!”- lel. Leírva, bedobozolva ott kellene, függjön hajlékaink ajtaján, hogy el- és hazamenve lássa mindenki a 20. századi Mohácsunk mementóját, emlékeztessen, biztasson soha nem felejtetni a Kárpátoktól ölelt hazánk és ossznemzetünk elleni gattettét, és kinyitni fülét, szemét és tudatát a felejteti és feledtetni akaróknak. Szükség van erre, mert a nemzeti kormányzás sok-sok csodálatos törvénye, tette ellenére még mindig él a mélyben az a háború, ahogy **Farkas Árpád** székely költő után fogalmazom, mert harcot kell még sokáig vívnunk azokkal, **akiknek nem fáj Trianon**, akik feledtetni szeretnék, kitörölni a tudatból, a történelemből.

Mert „*magyar az, akinek fáj Trianon!*” (Illyés Gyula) A cél adott, a tenni-valókat is tudnunk kell. Bár nem gyógyul be soha a trianoni seb és a veszteségeket sem pótolja soha senki és semmi, de reméljük, hogy több Trianon nem lesz!